

פרשת תולדות

השפעת התורה מותנית בקדושה ויר"ש

הבן גדול כ"כ שיוכל להחזיק יותר, גם האב א"א לו ליתן לו עתה יותר, ואם לא הכין לו הבן אף אוצר קטן, גם האב לא יתן לו כלל, כיון שאין לו מקום משומר אצלו, כן הוא יתברך שמו ידו פתוחה כביכול תמיד, לכל איש מעם סגולתו רוב חכמה ובינה יתרה ושנתקיים אצלם ויקשרם אל לוח ליבם להשתעשע אתם בבואם אל עולם המנוחה ותלמודם בידם, **אמנם הדבר תלוי לפי אוצר היראה שתקדם אל האדם, שאם החזיק אצלו האדם אוצר גדול של יראת ה' טהורה ה' יתן לו חכמה ותבונה ברוב שפע כפי שתחזיק אוצרו הכל לפי גודל אוצרו, ואם לא הכין לו האדם אף אוצר קטן שאין בו יראתו יתברך כלל ח"ו גם הוא יתברך לא ישפיע לו שום חכמה כלל, אחר שלא תתקיים אצלו כי תורתו נמאסת חס ושלוש, עכ"ל.**

מבואר בדבריו שאמנם בשביל להיות תלמיד חכם ולזכות לתורה צריך להרבות בלימוד, אך העיקר בכדי שהתורה תכנס באדם ותתחבר עמו הוא לפי דרגתו ביראת החטא, ובלי יראת חטא לא שייך כלל שאדם יזכה בהצלחה בתורה, וזה העניין הראשון המבואר בנפ"ח תנאי לקיום התורה באדם, וממשיך הנפ"ח שם (פ"ו) באותו העניין וז"ל, **'לזאת האמת שזו הדרך האמיתית אשר בזה בחר השי"ת שבכל עת שייכין האדם עצמו ללמוד, ראוי לו להתיישב קודם שיתחיל איזה זמן מועט ביראת ה' טהורה בטהרת הלב להתודות על חטאו מעומקא דליבא כדי שתהא תורתו קדושה וטהורה ויכון להתדבק בלמודו בו בתורה, בו בקב"ה, היינו להדבק בכל כוחותיו ל'דבר ה' - זו הלכה' ובזה הוא דבוק בו ית"ש ממש כביכול כי הוא יתברך ורצונו חד, עכ"ל.**

וכוונתו שהרי כידוע קוב"ה ואוריתא וישראל חד הוא, והביאור בזה שהתורה הקדושה לא רק שאינה סתם חכמה חיצונית והיא גם לא ספר הוראות בלבד בשבילנו שנדע מה מותר או צריך לעשות ומה לא, אלא התורה הקדושה היא ממש דיבורו של הקב"ה אלינו וזו הצורה שבה הוא מתגלה כאן בעולם החומרי, ולכך ע"י שאנו עוסקים בה ומתייגעים להבינה אנו כביכול נדבקים בו ממש ובדיבורו, ולכן בכדי להיות ראויים להידבק בתורה הקדושה צריך שהיא תהיה בטהרה כי בלי זה איננו ראויים להדבק עם השי"ת.

אך אם אדם עוסק בתורה ולומד אותה מבלי להכין את עצמו כראוי, יתכן באמת שהוא יבין וגם ידע הרבה מאוד חלקים ממנה, אך באופן שאין שום קדושה וטהרה בלימודו, התורה לא נכנסת בו בצורה נכונה ובאופן שהיא משפיעה עליו ומתקנת אותו, ונמצא שמצד ראשו הוא בעולמות העליונים ביותר אך

א

"ויגדלו הנערים ויהי עשיו איש יודע ציד איש שדה ויעקב איש תם יושב אוהלים" (כה, כז)

הצורה שהדברים נתפסים בפשטותם זה שמצד אחד יש את יעקב שהיה 'איש תם יושב אוהלים' ומצד שני יש את עשיו שהלך לדברים אחרים, שהרי מרגע בריאתו היה 'שופך דמים' כמש"כ 'ויצא הראשון אדמוני' שזהו רמז לשופך דמים, אבל בדברי חז"ל משמע לא כך שכמו שאמרו 'ראשו של עשיו קבור במערת המכפלה' היינו שלעשיו היה ראש של האבות הקדושים, וא"כ ודאי שמצד יכולותיו יכול היה להיות אחד מן האבות הקדושים למרות שגולד במזל של שפיכות דמים, ובאמת כתוב בילקוט שמעוני שדוד המלך נולד גם הוא באותו המזל שבו נולד עשיו שהגם על דוד נאמר "וישלח ויביאהו והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי" (ש"א טז, יב) אלא שבשונה מעשיו שנהיה לרוצח, הוא השתמש במידה זו באופן חיובי ללחום את מלחמות ה' על פי הסנהדרין.

אבל עשיו הרשע הגם שהיה לו ראש של האבות הקדושים אך הראש היה מנותק מהגוף, ולכן אפילו שמצד הראש היה גדול עד כדי כך שגם נקבר עם האות הקדושים מ"מ עדין נשאר 'עשיו הרשע'. וצריך להבין כיצד באמת שייך דבר זה, שמשוהו שמצד אחד הוא בדרגה הבלתי נתפסת של האבות הקדושים אך בפועל יצא עשיו הרשע כמו שכולם יודעים.

ב

ולבאר עניין זה נקדים כאן עניין מסוים המבואר באריכות בנפש החיים (שער ד' פ"ה) ששם ביאר שהקיום של התורה באדם אינו תלוי בלימוד התורה בלבד אלא יש עוד תנאים המוכרחים בשביל שתשכון התורה באדם, וז"ל הנפ"ח, 'אמנם ודאי שא"א לומר שאין צריך לעסק התורה שום טוהר המחשבה ויראת ה' חלילה שהרי משנה שלמה שנינו 'אם אין חכמה אין יראה', ואמרו עוד 'כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת ושאיין יראת חטאו קודמת לחכמתו אין חכמתו מתקיימת' **כי יראת ה' תחילה היא עיקר הקיום של חכמת התורה, ולפי ערך גודל אוצר היראה שהכין לו האדם כן ע"ז הערך יוכל להכנס ולהשתמר ולקיים בתוכו תבואות התורה כפי אשר יחזק, אוצרו.** כי האב המחלק תבואה לבניו הוא מחלק לכל אחד מדת התבואה כפי אשר יחזיק אוצרו של הבן אשר הכין על זה מקודם, שאף אם ירצה האב וידו פתוחה ליתן לו הרבה, אבל כיון שהבן אינו יכול לקבל יותר מחמת שאין אוצרו של

והיסוד הנוסף שלמדנו בנפח"ח גם הוא יסוד גדול, שמחמת קדושתה של התורה שהיא דיבורו של הקב"ה בכבודו ובעצמו ממילא זה בלתי אפשרי לכוון לאמיתה של תורה בלי סיעתא דשמיא, וגם אם כן חושבים שמבינים זה רק ההבנה השיטחית אבל התפיסה האמתית בעומק התורה מתאפשרת רק ע"י סיעתא דשמיא, ולכן רק ע"י שיש יראת שמים זוכים לסיעתא דשמיא לכוון לאמיתה של תורה.

ואלו הם שני יסודות מרכזיים בלימוד התורה וחשוב לדעת אותם, ופעמים רבות רואים לצערינו בחורים ואברכים שמצד אחד רוצים ללמוד, אבל הם אינם מתחברים לתורה, ואפי' שלומדים הרבה מאוד עדיין לא מרגישים כ"כ חיבור, והסיבה לכך על פי רוב היא מחמת החיסרון בקדושה, כי א"א להתחבר עם התורה כשלא לומדים תורה בקדושה ובטהרה. וכאשר נתבונן בעניין זה להבין שהתורה היא תורת ה' ע"ז פנים שכדי לזכות בה צריך להתקדש כראוי וכך נזכה להגיע גם לקדושה וטהרה וגם נזכה לסיעתא דשמיא להבין את התורה כראוי.

אין שום קשר בין המקום הגבוה שבו הראש נמצא מצד גודל השגתו להיכן שהגוף נמצא בפועל, ובצורה כזאת יוצא 'עשיו הרשע', שאמנם הראש שלו היה במקום גבוה ביותר, אבל מצד המעשים שלו כולם יודעים היכן הוא היה.

אך על כל פנים אנו לומדים כאן בנפח"ח יסוד גדול שנוגע אלינו מאוד והוא חשוב לנו ביותר בהיותנו עוסקים בתורה כל חיינו, שכתוב פה שגם אם לומדים ועמלים בתורה כדי להבין אותה ולדעת אותה, בכל זאת אם לא שנכין בעצמנו 'אוצר של יראת שמים' ששם התורה תחול עלינו, התורה לא תעשה כלום וכל מה שנלמד ישאר באויר בגדר ידיעות בעלמא בלי שום ביטוי בפועל, ומה שמוטל עלינו בעניין זה הוא להתבונן ולהפנים שכל התורה שאנו לומדים אלו הם הציווים של הקב"ה בכבודו ובעצמו וכאשר אנו לומדים את התורה כביכול הקב"ה אומר לנו מה לעשות, ועלינו להבין שאנו מחויבים לפעול אך ורק כפי שהתורה מורה לנו ושהציווים של התורה מחייבים אותנו, ורק כך כשניגש ללימוד בפועל הלימוד ישפיע עלינו ועל מעשינו ונתעלה ע"י לימוד התורה.

דברים שנמסרו בועד

אנו עוסקים כל הזמן בלימוד התורה, עמלים ויגעים בה ומשתדלים תמיד לעלות במעלותיה, מדוע אנו עושים זאת.

המסילת ישרים בפרק א' כותב 'שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' וליהנות מזיו שכינתו', זוהי התכלית. והדרך להגיע לתענוג הזה הוא ע"י לימוד התורה וקיום המצוות, שע"ז האדם נדמה להקב"ה ודבק בו, ודבקות זו מביאה את האדם לשלמות וגורמת לתענוג האמיתי הגדול ביותר. ואמנם גם ע"י קיום המצוות זוכים לזה במידה מסוימת, וכפי שמבקשים בתפילה 'קדשנו במצוותיך', שהמצוות מרוממות את האדם ומכניסות אותו לעולם של קדושה, אולם עיקר הדרך להידבק בה' ולזכות לתענוג המדובר, הוא ע"י עמל התורה.

והנה ידוע שקודם חטאו של אדם הראשון, היה האדם כולו קדוש, וכך הרע עמד מחוץ לאדם. אך לאחר החטא, כח הרע נכנס אל תוך האדם ונהיה חלק ממנו. אולם גם לאחר שכח הרע נכנס באדם הוא עדיין עומד אצלו בצורה חיצונית, דהיינו שהכח הפנימי והאמיתי של האדם הוא כח הטוב וכך הרע הוא יותר חיצוני.

כך ידוע מהרמב"ם בהל' גירושין (ב, כ) בביאור הדין של 'כופין אותו עד שיאמר רוצה אני' שכל יהודי בפנימיותו רוצה לעשות טוב, אלא שיצרו הרע תוקפו, וכשמסירים אותו ומחלישים את הכח הרע שבו, נשאר הרצון האמיתי לעשיית הטוב.

והיות שכח הטוב הוא הכח האמיתי של האדם, אזי התענוגים שבכוחם לתת לו את האושר האמיתי הם רק התענוגים הרוחניים של קיום התורה והמצוות. אולם הנאות גשמיות, אין בכוחן להביא לאדם שמחה אמיתית משום שכח הרע הוא כח חיצוני באדם, כפשוטו. זאת גם הסיבה לכך שרבים מתעוררים בשלב מסוים בחייהם לחזור בתשובה, משום שאינם מרגישים סיפוק אמיתי במעשיהם, וע"י קיום התו"מ הם מתחילים לחוש בהנאה האמיתית.

ונמצא שהתענוג הנוגע באמת לאדם עצמו הוא אך ורק התענוג האמיתי, וזוכים לכך בעיקר ע"י עמל בדברי התורה המתוקים מדבש, ורק בדרך זו ניתן להידבק בהקב"ה ולזכות לתענוג האמיתי.